

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Tdo/20/2024
Identifikačné číslo spisu:	3120010983
Dátum vydania rozhodnutia:	12.11.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Peter Paluda
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:3120010983.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Petra Paludu a sudkýň JUDr. Dany Wänkeovej a JUDr. Jany Kostolanskej v trestnej veci obvinených F. L. a spol. pre zločin lúpeže podľa § 188 ods. 1, ods. 2 písm. c) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. a) Trestného zákona formou spolupáchateľstva podľa § 20 Trestného zákona, na neverejnom zasadnutí konanom 12. novembra 2024 v Bratislave, o dovolaní obvinených F. L. a E. L. proti rozsudku Krajského súdu v Trenčíne z 5. septembra 2023, sp. zn. 23To/38/2023, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvinených F. L. a E. L. sa odmieta.

Odôvodnenie

I.

Konanie predchádzajúce dovolaniu

Rozsudkom Okresného súdu Trenčín (ďalej aj „prvostupňový súd“ alebo „okresný súd“) z 1. marca 2023, sp. zn. 6T/17/2020, v spojení s opravným uznesením z 29. septembra 2023, sp. zn. 6T/17/2020, boli obvinení F. L. a E. L. uznaní za vinných zo zločinu lúpeže podľa § 188 ods. 1, ods. 2 písm. c) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. a) Trestného zákona formou spolupáchateľstva podľa § 20 Trestného zákona, na tom skutkovom základe, že

dňa 1. apríla 2020 v čase okolo 22:00 hod. na odstavnej ploche za objektom betonárka F. pri jazerách v Ilave, obvinený E. L. nastúpil do tam odstaveného osobného motorového vozidla zn. Mercedes E 220, čiernej farby, ŠPZ D., na miesto za vodiča, kde v tom čase na mieste vodiča sedel poškodený F. U., pričom poškodenému zozadu pod krk priložil presne nezistený zúbkovaný predmet a vyzval ho, aby z auta vystúpil, načo poškodený z obavy o svoj život vystúpil, kde vedľa vozidla stál obvinený F. L., ktorý mal v rukách mačetu v puzdre o dĺžke cca 50 cm a touto poškodeného udrel asi 2 krát po tvári a následne ho udrel ešte niekoľkokrát dlaňou po líci, pričom mu hovoril, že mu mal splatiť dlh vo výške 20,- eur z minulosti a prečo toto neurobil, následne si obaja obvinení sadli do vozidla poškodeného, obvinený F. L. si sadol na miesto vodiča a na otázku poškodeného čo chce, obvinený F. L. poškodenému povedal, že si berie jeho auto a mobilný telefón, načo poškodený v obave o svoj život z

miesta odišiel do miesta trvalého bydliska, pričom obvinení spolu s vozidlom poškodenému odcudzili mobilný telefón značky Xiaomi Redmi Note 8 Pro modrej farby, IMEI XXXXXXXXXXXXXXXX a teleskopický obušok s penovou rúčkou a napadnutím mu spôsobili zranenia - podliatinu na nose a pod pravým okom.

Za to im prvostupňový súd uložil:

Obvinenému F. L. podľa § 188 ods. 2 Trestného zákona trest odňatia slobody vo výmere 7 rokov a 2 mesiace.

Podľa § 48 ods. 2 písm. b) Trestného zákona prvostupňový súd obvineného na výkon trestu odňatia slobody zaradil do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia.

Obvinenému E. L. podľa § 188 ods. 2 Trestného zákona trest odňatia slobody vo výmere 7 rokov.

Podľa § 48 ods. 2 písm. a) Trestného zákona prvostupňový súd obvineného na výkon trestu odňatia slobody zaradil do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia.

Prvostupňový súd obvineným zároveň podľa § 287 ods. 1 Trestného poriadku uložil povinnosť nahradiť spoločne a nerozdielne poškodenému F. U., nar. X. P. XXXX, bytom O. - A., B. č. XXX/XX škodu vo výške 161 eur.

Podľa § 288 ods. 2 Trestného poriadku prvostupňový súd odkázal poškodeného F. U., nar. X. P. XXXX, bytom D. - A., ul. B. č. XXX/XX so zvyškom uplatneného nároku na náhradu škody na civilný proces.

Krajský súd v Trenčíne (ďalej aj „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) rozhodujúc o odvolaniach prokurátora a obvinených F. L. a E. L. proti uvedenému rozsudku prvostupňového súdu rozsudkom z 5. septembra 2023, sp. zn. 23To/38/2023, podľa § 321 ods. 1 písm. d), ods. 2 Trestného poriadku zrušil v napadnutom rozsudku prvostupňového súdu výroky o uloženom treste a spôsobe jeho výkonu obvinenému F. L. a podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku tomuto obvinenému uložil podľa § 188 ods. 2 Trestného zákona, s použitím § 37 písm. m), § 38 ods. 4 Trestného zákona trest odňatia slobody vo výmere 8 rokov a 8 mesiacov.

Podľa § 48 ods. 2 písm. b) Trestného zákona krajský súd obvineného F. L. zaradil na výkon uloženého trestu odňatia slobody do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia.

Odvolania obvinených F. L. a E. L. krajský súd podľa § 319 Trestného poriadku ako nedôvodné zamietol.

II.

Dovolanie

a vyjadrenie k nemu

Proti citovanému rozsudku krajského súdu podali obvinení F. L. a E. L. dovolanie prostredníctvom pre dovolacie konanie zvoleného obhajcu JUDr. Jozefa Podobu písomným podaním zo 14. novembra 2023, z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. c), písm. g), písm. i) Trestného poriadku.

Naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku obvinení odôvodnili tým, že vyšetrovateľ mal obvinenému E. L. najskôr doručiť uznesenie o vznesení obvinenia a poučiť ho o práve na obhajobu, ako aj o práve podľa § 213 ods. 1 Trestného poriadku a až následne vypočuť svedkyne D. E. a A. K., pričom týchto výsluchov by sa mohol zúčastniť aj obvinený, resp. ním zvolený obhajca. Obvinenému F. L. mal byť zase ustanovený obhajca, aby bola zabezpečená objektívnosť úkonov vykonávaných po vznesení obvinenia. Nakoľko k takémuto postupu zo strany vyšetrovateľa

nedošlo, obvinení sú toho názoru, že výsluchy oboch svedkýň je potrebné považovať za vykonané pred vznesením obvinenia a teda procesne nepoužiteľné a sudy mali brať do úvahy len výsluchy svedkýň vykonané v prítomnosti zvoleného obhajcu obvinených.

K dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. g), písm. i) Trestného poriadku obvinení uviedli, že konajúce sudy pochybili, ak ich vinu založili na neprocesne vykonaných výsluchoch svedkýň D. E. a A. K. z 2. apríla 2020 pred vznesenia obvinenia a rovnako tak na nevierohodnom výsluchu svedka - poškodeného F. U., v rámci ktorého poukazovali na podstatné rozpory medzi jeho výsluchom a výsluchmi obvinených, ako aj výsluchmi svedkov. Zároveň sudca pre prípravné konanie i senát krajského súdu poukázali na nesprávnu právnu kvalifikáciu skutku, ktorý mal byť správne právne kvalifikovaný maximálne ako zločin vydierania podľa § 189 ods. 1 Trestného zákona spolupáchateľstvom podľa § 20 Trestného zákona, pretože zo strany obvineného F. L. išlo len o vymáhanie dlhu vo výške 20,- € a k fyzickému konfliktu došlo až po tom, čo poškodený F. U. reagoval použitím teleskopického obušku. Konajúce sudy pritom nebrali do úvahy, že po úteku poškodeného z miesta činu bolo jeho vozidlo z iniciatívy obvinených presunuté do obce A. ku kultúrnemu domu, aby nedošlo k jeho odcudzeniu, pričom vo vozidle sa stále nachádzal mobilný telefón poškodeného, o ktorom poškodený tvrdil, že mu bol pri skutku odcudzený, pričom z tohto telefónu prišla svedkyňa K. od poškodeného U. SMS správa ešte po jej výsluchu 2. apríla 2020. Aj z uvedeného je podľa obvinených zrejmé, že k odcudzeniu mobilného telefónu poškodenému nedošlo, teda v zmysle zásady v pochybnostiach v prospech obvineného mal byť žalovaný skutok právne kvalifikovaný ako zločin vydierania podľa § 189 ods. 1 Trestného zákona spolupáchateľstvom podľa § 20 Trestného zákona.

Vychádzajúc z uvedeného obvinení navrhli, aby dovolací súd podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku vyslovil porušenie zákona a zrušil dovolaním napadnutý rozsudok krajského súdu v spojení s jemu predchádzajúcim rozsudkom prvostupňového súdu a podľa § 388 ods. 1 Trestného poriadku prikázal príslušnému súdu, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

K dovolaniu obvinených sa vyjadril prokurátor Okresnej prokuratúry Trenčín (ďalej len „prokurátor“) písomným podaním z 5. februára 2024, v ktorom vo vzťahu k dovolacím námietkam obvinených týkajúcim sa neprocesného výsluchu svedkýň uviedol, že výsluch svedka vykonaný po začatí trestného stíhania a pred vznesením obvinenia nie je vykonaný nezákonným spôsobom. Ak si svedok na hlavnom pojednávaní pre odstup času na niektoré podrobnosti jeho skoršej výpovede nepamätá, je prečítanie jeho skoršej výpovede podľa § 264 ods. 1 Trestného poriadku urobenej inak v rámci riadne a zákonne vykonaného výsluchu plne zákonné. Kontradiktórnosť konania na hlavnom pojednávaní neznamená, že súd musí vychádzať len z výpovedí svedkov uskutočnených na hlavnom pojednávaní, bez ohľadu na odlišnosť od ich výsluchov v prípravnom konaní.

Vo vzťahu k obvinenými namietanej nesprávnej právnej kvalifikácii skutku prokurátor uviedol, že v zmysle judikatúry je vymáhanie okamžitého zaplatenia pohľadávky za použitia násilia alebo hrozby násilia lúpežou. Z vykonaného dokazovania pritom podľa prokurátora jednoznačne vyplynulo, že obvinení pod zámienkou a prostredníctvom svedkýň K.M. a E. vylákali poškodeného na opustené miesto, tam ho mačetou fyzicky napadli a žiadali od neho vrátenie dlhu 20 eur. Zároveň po tom, ako poškodený z miesta činu zo strachu ušiel, vzali mu auto a mobilný telefón. Motívom ich trestnej činnosti teda bolo podľa prokurátora vymoženie pohľadávky od poškodeného, čo uviedol nielen poškodený, ale aj dve svedkyne, ktoré boli prítomné na mieste činu. Ťažisko výhrad dovolateľov sa podľa prokurátora sústreďuje na hodnotiacu aktivitu odvolacieho súdu vo vzťahu k vykonaným dôkazom, s ktorou sa nestotožňuje a spochybňuje ju, pričom skutkový stav interpretuje vlastným spôsobom. Tieto námietky však pre svoj skutkový charakter nenapĺňajú ani jeden z dovolacích dôvodov, pretože dovolací súd je viazaný správnosťou a úplnosťou zisteného skutkového stavu, ktorý nemôže skúmať, meniť ani dopĺňať.

S poukazom na uvedené prokurátor navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie obvinených F. L. a E. L. podľa § 382 písmeno c) Trestného poriadku na neverejnom zasadnutí uznesením odmietol, pretože je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 Trestného

poriadku.

K vyjadreniu prokurátora sa vyjadrili obvinení F. L. a E. L. prostredníctvom obhajcu JUDr. Jozefa Podobu písomným podaním z 15. februára 2024, v ktorom vo vzťahu k tvrdeniu prokurátora o tom, že výsluch svedka vykonaný po začatí trestného stíhania a pred vznesením obvinenia nie je vykonaný nezákonným spôsobom uviedli, že s uvedeným by sa dali súhlasiť, ak by bol časový odstup medzi začatím trestného stíhania vo veci a vydaním uznesenia o vznesení obvinenia, avšak v predmetnej veci bolo začatie trestného stíhania, ako aj vznesenie obvinenia vykonané v ten istý deň, pričom v totožný deň sa uskutočnili aj výsluchy svedkýň E. a K..

Iba na základe takto vykonaných nezákonných výsluchov oboch svedkýň bola podľa obvinených stanovená nesprávna právna kvalifikácia skutku, hoci obe svedkyne na hlavnom pojednávaní potvrdili, že boli v rámci svojich výsluchov policajtní ovplyvňované a bol na nich robený nátlak.

K tvrdeniu uvedenému v napadnutom rozsudku, že obvinení sa mali zmocniť motorového vozidla a mobilného telefónu poškodeného, uviedli, že predmetné skutočnosti boli v rámci dokazovania vyvrátené výsluchmi svedkýň E. a K., ako aj svedka P. A., ktorí potvrdili, že po tom čo poškodený U. utiekol z miesta činu a zanechal tam svoje motorové vozidlo aj mobilný telefón, obvinení požiadali P. A., aby vozidlo premiestnil do obce A. tak, aby neostalo na mieste nezabezpečené, čo svedok urobil a svedok A. i svedkyne E. a K. potvrdili, že mobilný telefón poškodeného ostal v tomto vozidle. Svedok A. na základe žiadosti obvinených svojim mobilným telefónom vyzoomel prostredníctvom F. L. poškodeného U., kde si môže vozidlo nájsť. O skutočnosti, že poškodený U. následne disponoval svojim mobilom, svedčí podľa obvinených vyjadrenie svedkyne A. K. o SMS správe od poškodeného U., ktorú dostala v nočných hodinách 1. apríla 2020, teda až po skutku.

Vychádzajúc z uvedeného považovali obvinení vyjadrenie prokurátora za neobjektívne a zotrvali na obsahu podaného dovolania.

Spis spolu s podaným dovolaním bol Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky predložený 13. marca 2024.

III.

Konanie pred dovolacím súdom

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 377 Trestného poriadku) pred vydaním rozhodnutia o dovolaní skúmal procesné podmienky pre podanie dovolania a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu [§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. h) Trestného poriadku], oprávnenou osobou [§ 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku], v zákonnej lehote a na príslušnom súde (§ 370 ods. 1, ods. 3 Trestného poriadku), a že spĺňa obligatórne obsahové náležitosti dovolania (§ 374 ods. 1 a ods. 2 Trestného poriadku). Okrem toho zistil, že bola splnená aj podmienka dovolania podľa § 372 ods. 1 Trestného poriadku, veta prvá, keďže obvinení pred podaním dovolania využili svoje právo podať riadny opravný prostriedok a o tomto bolo rozhodnuté.

Súčasne však dospel k záveru, že podané dovolanie je potrebné odmietnuť na neverejnom zasadnutí, nakoľko je zrejmé, že nie sú naplnené dôvody dovolania uvedené v § 371 ods. 1 Trestného poriadku.

Úvodom je potrebné uviesť, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok proti právoplatným rozhodnutiam súdu, ktorým sa má zabezpečiť náprava procesných a hmotnoprávnych chýb taxatívne uvedených v ustanovení § 371 ods. 1 písm. a) až n) Trestného poriadku. Dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok (s výnimkou dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku) neslúži na revíziu skutkových zistení urobených súdmi prvého a druhého stupňa.

Zároveň je potrebné poukázať na to, že viazanosť dovolacieho súdu dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené v zmysle § 385 ods. 1 Trestného poriadku, sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia

a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Trestného poriadku) a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Trestného poriadku z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Trestného poriadku (uznesenie najvyššieho súdu zo 16. augusta 2011, sp. zn. 2 Tdo 30/2011, uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 120, roč. 2012).

Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu.

V rámci tohto dovolacieho dôvodu obvinení namietali porušenie svojho práva na obhajobu vypočutím svedkýň D. E. a A. K. pred vznesením obvinenia, bez možnosti E. L. alebo jeho obhajcu byť prítomný pri ich výsluchoch a bez ustanovenia obhajcu F. L., ktorý by mohol byť prítomný pri ich výsluchoch.

K tomu sa žiada uviesť, že svedkyne D. E. a A. K. boli vypočuté pred vznesením obvinenia 2. apríla 2020 (č. l. 77 - 81, 85 - 89 spisu), avšak následne boli vypočuté aj po vznesení obvinenia 6. mája 2020 (č. l. 82 - 84, 90 - 92 spisu), ako aj na hlavnom pojednávaní konanom 15. decembra 2021 (svedkyňa D. E.), 26. januára 2022 (svedkyňa A. K.) a 1. marca 2023 (svedkyňa D. E., svedkyňa A. K.). Z uvedeného je teda zrejmé, že svedkyne nevypovedali len pred vznesením obvinenia, ale opakovane aj po vznesení obvinenia tak v prípravnom konaní, ako aj v konaní pred súdom, a to za prítomnosti obvinených, resp. ich obhajcu, ktorí mali možnosť svedkyniam klásť otázky a uplatňovať si ďalšie svoje procesné práva na obhajobu.

Pokiaľ obvinený E. L. namietal, že o výsluchu svedkýň konanom 2. apríla 2020 nebol poučený v zmysle § 213 ods. 1 Trestného poriadku, k tomu je potrebné konštatovať, že to bolo z toho dôvodu, že v čase výsluchu svedkýň mu ešte nebolo vznesené obvinenie. Po vznesení obvinenia sa však obvinený, resp. jeho obhajca zúčastnili všetkých výsluchov svedkýň, pričom mali možnosť klásť im otázky, žiadať o odstránenie rozporov vo vzťahu k ich predchádzajúcim výpovediam, vyjadrovať sa k výpovediam svedkýň a uplatňovať si ďalšie príslušné procesné práva.

K námietkam obvinených týkajúcim sa skutočnosti, že pri výsluchu svedkýň 2. apríla 2020 neboli prítomní ani ich obhajcovia sa žiada v zhode s vyjadrením prokurátora uviesť, že obvinený E. L. bol vypočutý 2. apríla 2020 v procesnom postavení zadržaného-podozrivého, v rámci ktorého bol okrem iného poučený aj o svojom práve zvoliť si obhajcu, k čomu uviedol, že obhajcu si nechce zvoliť (č. l. 51 spisu p. v.). Obhajca bol obvinenému E. L. ustanovený uznesením sudcu pre prípravné konanie zo 6. apríla 2020, sp. zn. 6Tp/51/2020, z dôvodu vzniku povinnej obhajoby podľa § 37 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku (č. l. 24 spisu) a následne si obvinený 22. apríla 2020 obhajcu aj sám zvolil (č. l. 29 spisu). Obvinený F. L. si obhajcu zvolil 6. apríla 2020 (č. l. 28 spisu). Ani u jedného z obvinených 2. apríla 2020 neexistoval dôvod povinnej obhajoby a teda ani dôvod na ustanovenie obhajcu, pričom obhajcu si obvinení ani nezvolili. Nemožno preto ani konštatovať, že ak E. L. a F. L. 2. apríla 2020 nemali ustanoveného obhajcu, došlo k porušeniu ich práva na obhajobu, a už vôbec nie zásadným spôsobom.

Zároveň sa žiada uviesť, že touto námietkou obvinených sa zaoberal už krajský súd v napadnutom rozsudku, v ktorom na str. 7 uviedol:

„Pokiaľ ide o odvolaciu námietku, že nič nebránilo tomu, aby sa E. L. ako obvinený v zmysle § 213 ods. 1 Trestného poriadku mohol zúčastniť obidvoch výsluchov svedkýň, najmä z dôvodu, že nemal zvoleného obhajcu, pričom podľa § 34 ods. 4 Trestného poriadku má obvinený, ktorý bol zadržaný, právo aj na komunikáciu s ním označenou osobou, čo sa ale nestalo, teda nemal možnosť si zvoliť obhajcu sám alebo prostredníctvom rodinných príslušníkov, odvolací súd uvádza, že už pri zadržení obžalovaného E. L. dňa 2. apríla 2020 v čase o 11.15 hod. bol tento zákonne poučený podľa pretlaču zažurnalizovanej na č.l. 50 spisového materiálu, teda aj o svojom práve na obhajobu, pričom na následnom výsluchu v procesnom postavení zadržaného - podozrivého v čase od 12:00 do 13:50 hod. bol poučený opätovne o svojom práve zvoliť si obhajcu, pričom výslovne uviedol, že obhajcu si nechce

zvoliť a zatiaľ si ho nezvolil. Z tohto pohľadu preto odvolací súd nedospel k záveru, že by bolo porušené právo na obhajobu.“

Rovnako tak, pokiaľ obvinený E. L. namietal, že vyšetrovateľovi nič nebránilo najprv mu vzniesť obvinenie a až potom uvedené svedkyne vypočuť, k tomu možno uviesť, že podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku ak je na podklade trestného oznámenia alebo zistených skutočností po začatí trestného stíhania dostatočne odôvodnený záver, že trestný čin spáchala určitá osoba, policajt bez meškania vydá uznesenie o vznesení obvinenia, ktoré ihneď oznámi obvinenému a doručí najneskôr do 48 hodín prokurátorovi a ak je obvineným súdny exekútor, notár, znalec, tlmočník alebo prekladateľ, aj ministrovi spravodlivosti, a ak je obvineným advokát, aj Slovenskej advokátskej komore; o tomto úkone upovedomí bez meškania oznamovateľa a poškodeného. Ak bolo uznesenie o vznesení obvinenia oznámené jeho vyhlásením, je policajt povinný vydať obvinenému rovnopis tohto uznesenia bez meškania.

V predmetnej veci bolo trestné stíhanie začaté vykonaním neodkladného a neopakovateľného úkonu - ohliadky miesta činu 2. apríla 2020. Zároveň bol toho istého dňa o 11.15 hod. zadržaný nielen E. L. (zápisnica o zadržaní podozrivého na č. l. 49 - 50 spisu), ale pred ním aj o 10.15 hod. A. K. (zápisnica o zadržaní podozrivej na č. l. 32 - 33 spisu), a o 11.00 hod. D. E. (zápisnica o zadržaní podozrivej na č. l. 37 - 39 spisu). A. K. bola vypočutá ako zadržaná-podozrivá 2. apríla 2020 od 10.15 do 12.15 hod. (zápisnica o výsluchu na č. l. 34 - 35 spisu) a následne bola od 15.35 do 16.45 hod. vypočutá v procesnom postavení svedkyne (zápisnica o výsluchu na č. l. 85 - 89 spisu). D. E. bola vypočutá ako zadržaná-podozrivá 2. apríla 2020 od 11.00 do 14.15 hod. (č. l. 40 - 47 spisu) a následne od 14.55 do 15.30 hod. v procesnom postavení svedkyne (zápisnica o výsluchu na č. l. 77 - 81 spisu). E. L. bol vypočutý v procesnom postavení zadržaného-podozrivého 2. apríla 2020 od 11.15 do 13.50 hod. (zápisnica o výsluchu na č. l. 51 - 52 spisu), pričom následne bol vypočutý v procesnom postavení obvineného 2. apríla 2020 od 17.25 hod. do 18.25 hod. (zápisnica o výsluchu na č. l. 56 - 59 spisu). Obvinenie bolo E. L. i F. L. vznesené uznesením z 2. apríla 2020, pričom z jeho obsahu je zrejmé, že je založené tak na výpovedi poškodeného F. U., ako aj na výpovediach svedkýň D. E. a A. K. (č. l. 2 - 3 spisu).

Zhrňujúco možno uviesť, že obvinenie bolo v predmetnej veci vznesené po tom, ako vyšetrovateľ výsluchom poškodeného i svedkýň D. E. a A. K. dospel k dostatočne odôvodnenému záveru, že trestný čin spáchali obvinení F. L. a E. L.. Ak by sa prijal záver obvineného E. L., prezentovaný v podanom dovolaní, že vyšetrovateľovi nič nebránilo vzniesť mu obvinenie ihneď a až potom vypočuť D. E. a A. K., v takom prípade by vyšetrovateľ musel vzniesť obvinenie nielen jemu, ale aj D. E. a A. K., pretože všetci traja boli po skutku zadržaní. Uvedené by však nebolo v súlade s § 206 ods. 1 Trestného poriadku, v zmysle ktorého je na vydanie uznesenia o vznesení obvinenia potrebný dostatočne odôvodnený záver, že trestný čin spáchala určitá osoba. Vyšetrovateľ preto postupoval správne, keď najprv vypočul E. L., D. E. a A. K. a až následne, po výsluchu svedkýň i poškodeného F. U. vydal uznesenie o vznesení obvinenia E. L. a F. L..

Možno preto uzavrieť, že dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku v predmetnej veci naplnený nebol.

Podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom.

V rámci tohto dovolacieho dôvodu obvinení namietali založenie svojej viny na neprocesne vykonaných výsluchoch svedkýň D. E. a A. K. z 2. apríla 2020 pred vznesením obvinenia a nevierohodnom výsluchu svedka - poškodeného F. U., v rámci ktorého poukazovali na podstatné rozpory medzi jeho výsluchom a výsluchmi obvinených, ako aj výsluchmi svedkov.

K obvinenými namietanému založeniu viny na neprocesne vykonaných výsluchoch svedkýň D. E. a A. K. sa žiada v prvom rade poukázať na to, že výsluchy svedkýň D. E. a A. K. boli vykonané zákonným

spôsobom. Hranica procesnej použiteľnosti dôkazov je v zásade daná začatím trestného stíhania „vo veci“. Výnimkou sú (vo vzťahu k rozhodnutiu o vine) prípady, ak ide o vo významnej miere rozhodujúci alebo jediný usvedčujúci dôkaz (dôkaz kľúčového charakteru pre posúdenie viny), ktorý musí byť vykonaný kontradiktórne, teda s umožnením účasti obvineného alebo obhajcu (stačí aspoň raz v priebehu konania), čo samozrejme pred vznesením obvinenia neprichádza do úvahy (porovnaj uznesenie najvyššieho súdu z 8. novembra 2016, sp. zn. 1 TdoV 17/2015).

Rovnako tak je potrebné v tejto súvislosti poukázať aj na uznesenie najvyššieho súdu z 5. apríla 2023, sp. zn. 4 Tdo 4/2022, v zmysle ktorého: „Európsky súd pre ľudské práva vo svojom rozhodnutí Rosin proti Estónsku č. 26540/08 z 19. decembra 2013 v bode 51 konštatoval, že: „Zatiaľ čo čl. 6 Dohovoru zakotvuje právo na spravodlivý proces, neobsahuje však žiadne pravidlá vo vzťahu k použiteľnosti dôkazov alebo spôsobu, ktorým by mali byť hodnotené, vďaka čomu sa jedná o otázku, ktorá by mala byť upravená vnútroštátnou legislatívou a súdmi (vid Schenk proti Švajčiarsku, § 45-46, a Garcíia Ruiz proti Španielsku, § 28).“ Z citovaného vyplýva, že otázka použiteľnosti dôkazov a spôsobu hodnotenia dôkazov ponecháva EŠLP vnútroštátnej právnej úprave a vnútroštátnym súdom ich rozhodovacou činnosťou. K samotnej zásade kontradiktórnosti EŠLP v tom istom rozhodnutí (Rosin proti Estónsku) v bode 52 konštatuje „Všetky dôkazy majú byť v zásade vykonané v priebehu verejného zasadnutia v prítomnosti obžalovaného a s ohľadom na kontradiktórnosť konania. Platí všeobecné pravidlo, že ods. 1 a ods. 3 písm. d) nemôžu byť interpretované tak, že vo všetkých prípadoch vyžadujú, aby obžalovaný alebo jeho obhajca priamo kládli otázky, či už vo forme krížového výsluchu alebo iným spôsobom, ale skôr v tom zmysle, že obžalovaný musí mať adekvátnu a riadnu možnosť spochybniť a napadnúť svedka proti nemu, buď v momente, keď svedok vypovedá, alebo neskoršej fáze konania. Použitie výpovede získanej pri policajnom výsluchu ako dôkazu samo o sebe nie je v rozpore s vyššie uvedeným ustanovením, pokiaľ boli rešpektované práva obhajoby (vid Sa?di proti Francúzsku, § 43). Aj keď je taká výpoveď jediným či rozhodujúcim dôkazom proti obžalovanému, jeho prípustnosť automaticky nepovedie k porušeniu čl. 6 ods. 1. Súčasne platí, že pokiaľ je záver o vine založený výhradne alebo rozhodujúcim spôsobom na výpovedi neprítomných svedkov, Súd musí podrobiť celé konanie najprísnejšiemu prieskumu. Súd posúdi, či boli dané skutočnosti dostatočným spôsobom vyvažujúce nevýhody obhajoby, vrátane opatrení umožňujúcich riadne a spravodlivé posúdenie dôveryhodnosti takého dôkazu (vid Al-Khawaja a Tahery, cit. vyššie, § 118 a 147; Aigner, cit. vyššie, § 35; Gani, cit. vyššie, § 38)“.

V predmetnej veci pritom výpovede svedkýň D. E. a A. K. nielenže neboli jediným alebo rozhodujúcim dôkazom proti obvineným, ako to napokon konštatoval aj krajský súd na str. 6 napadnutého rozsudku, keď uviedol: „Z pohľadu odvolacích námietok obžalovaných odvolací súd uvádza, že na hlavnom pojednávaní prečítané prvotné výpovede svedkýň A. K. a D. E. vykonané ešte pred vznesením obvinenia neboli jedinými usvedčujúcimi dôkazmi proti obžalovaným, keď ich svojou výpoveďou, ako bolo uvedené vyššie, jednoznačne usvedčoval aj poškodený F. U.“, ale nešlo ani o výpovede svedkýň, ktoré by v ďalšom konaní boli neprítomné, naopak, svedkyne boli opätovne vypočuté tak v prípravnom konaní, ako aj v konaní pred súdom, teda obvinení a ich obhajca mali možnosť klásť im otázky, konfrontovať ich s ich predchádzajúcimi výpoveďami i vyjadriť sa k výpoveďiam svedkýň. Z tohto dôvodu nebolo potrebné zohľadniť ani kritériá uvedené v rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Al-Khawaja a Tahery z 15. decembra 2011, č. 26766/05 a 22228/06.

K obvinenými namietanému policajnému nátlaku na svedkyne možno poukázať na uznesenie najvyššieho súdu z 8. novembra 2016, sp. zn. 1 TdoV 17/2015, uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 48, roč. 2017, v zmysle ktorého: „I. Keďže po začatí trestného stíhania je policajt oprávnený vykonávať všetky úkony podľa Trestného poriadku (ako výslovne ustanovuje § 199 ods. 5 tohto zákona), je oprávnený aj vypočúvať svedkov. Taký postup nemôže sám osebe (bez zistenia a dokázania odlišne vyznievajúcich okolností) vyvolávať záver, že svedkovia boli vo vzťahu k ich následným výpoveďiam po vznesení obvinenia nezákonne ovplyvňovaní.“

Zároveň, k predmetnej námietke obvinených sa vyjadril aj krajský súd na str. 6 - 7 napadnutého rozsudku, v rámci ktorých uviedol: „Pokiaľ ide o údajný nátlak zo strany vypočúvajúcich policajtov na

obidve svedkyne na výsluchoch vykonaných dňa 2. apríla 2020, tomuto nátlaku sa vyjadrovali prvýkrát až pri opätovnom vypočúvaní pár mesiacov neskôr, ale žiadna zo svedkýň nepodala na policajtov sťažnosť a každá z nich zápisnicu o svojom výsluchu zo dňa 2. apríla 2020 riadne podpísala, a po tom, čo predtým vyhlásila, že jej obsah súhlasí s jej výpoveďou a nežiada jej opravu ani doplnenie.“

S poukazom na uvedené, bez doplnenia akejkoľvek ďalšej skutočnosti, ktorá by obvinenými tvrdený nátlak preukazovala, možno konštatovať, že ani táto dovolacia námietka obvinených nie je dôvodná.

Napokon, k obvinenými namietanému nevierohodnému výsluchu svedka - poškodeného F. U. s poukazom na obvinenými namietané rozpory v jeho výpovedi, sa žiada uviesť, že uvedené dovolacie námietky obvinených sa vzťahujú k posudzovaniu hodnotenia skutkových záverov konajúcich súdov, teda k posudzovaniu správnosti a úplnosti zisteného skutku, ktorý však dovolací súd v rámci dovolania podaného obvinenými s poukazom na § 371 ods. 1 písm. i), časť vety za bodkočiarkou Trestného poriadku nemôže skúmať ani meniť.

S poukazom na uvedené možno uzavrieť, že ani dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku v predmetnej veci naplnený nebol.

Podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

V rámci posudzovania existencie tohto dovolacieho dôvodu je dovolací súd oprávnený skúmať iba to, či skutok ustálený súdmi v pôvodnom konaní bol subsumovaný pod správnu skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone. Len opačný prípad odôvodňuje naplnenie tohto dovolacieho dôvodu. Do úvahy prichádzajú dve alternatívy a sice, že skutok mal byť právne posúdený ako iný trestný čin alebo že skutok nie je trestným činom. Spomenutý dovolací dôvod napĺňa aj zistenie, že rozhodnutie je založené na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia.

Dovolací dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku je daný v prípadoch, keď rozhodnutie súdov spočíva na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia. Touto formuláciou zákon vyjadruje, že dovolanie je určené na nápravu právnych chýb rozhodnutia vo veci samej, pokiaľ tieto chyby spočívajú v právnom posúdení skutku alebo iných skutočností podľa noriem hmotného práva. Poukazovanie na nesprávne skutkové zistenia, na ktorých je rozhodnutie založené, alebo nesúhlas s hodnotením dôkazov súdmi tento dovolací dôvod nenapĺňa (porovnaj uznesenie najvyššieho súdu z 24. júla 2007, sp. zn. 2 Tdo 21/2007, uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 57, roč. 2007 - II.).

Dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku slúži výlučne na nápravu hmotnoprávnych chýb. Dikciou za bodkočiarkou vylučuje námietky skutkové, to znamená nie je prípustné právne účinne namietat, že skutok tak, ako bol zistený súdmi prvého a druhého stupňa, bol zistený nesprávne a neúplne, ani hodnotenie vykonaných dôkazov, pretože určitý skutkový stav je vždy výsledkom tohto hodnotiaceho procesu (porovnaj uznesenie najvyššieho súdu z 18. decembra 2012, sp. zn. 2 Tdo 73/2012, uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 47, roč. 2014).

V tejto súvislosti je potrebné poukázať aj na rozsudok najvyššieho súdu z 22. januára 2008, sp. zn. 2 Tdo 46/2007, uverejnený v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 47, roč. 2008, v zmysle ktorého „dovolací súd hodnotí skutkový stav pri rozhodovaní o dovolaní, ktoré sa opiera o dovolací dôvod uvedený v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku len z toho hľadiska, či skutok alebo iná okolnosť skutkovej povahy boli správne právne posúdené. Z tohto pohľadu hodnotí aj skutočnosť, či skutok, z ktorého bol obvinený uznaný za vinného, bol v tzv. skutkovej vete rozsudku vymedzený tak, aby zodpovedal znakom skutkovej podstaty príslušného trestného činu.“

Skutok, ktorým sa obvinený uznáva za vinného musí byť v tzv. skutkovej vete rozsudku vymedzený tak, aby zodpovedal všetkým znakom skutkovej podstaty trestného činu, z ktorého sa uznáva obvinený za vinného (porovnaj rozsudok najvyššieho súdu z 22. januára 2008, sp. zn. 2 Tdo 46/2007, uverejnený v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 12, roč. 2009).

Pri posudzovaní oprávnenosti tvrdenia o existencii tohto dovolacieho dôvodu je dovolací súd vždy viazaný konečným skutkovým zistením, ktoré vo veci urobili sudy prvého a druhého stupňa, teda dôvodom dovolania nemôžu byť nesprávne skutkové zistenia, čo je zrejmé z dikcie § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku. Dovolací súd skutkové zistenia urobené súdmi prvého a druhého stupňa nemôže ani meniť, ani dopĺňať.

V rámci tohto dovolacieho dôvodu obvinení namietali nesprávnu právnu kvalifikáciu skutku, keďže podľa ich tvrdenia mal byť skutok právne kvalifikovaný ako zločin vydierania podľa § 189 ods. 1 Trestného zákona spolupáchateľstvom podľa § 20 Trestného zákona.

K tomu možno uviesť, že právnou kvalifikáciou skutku sa podrobne zaoberal už krajský súd, ktorý na str. 7 - 8 napadnutého rozsudku uviedol:

„Objektom trestného činu lúpeže je kumulatívne záujem na ochrane osobnej slobody človeka v zmysle slobody rozhodovania a majetok, ktorého sa chce páchatel' zmocniť.

Objektívna stránka spočíva v použití bud' násilia, alebo hrozby bezprostredného násilia, pričom táto činnosť slúži páchatel'ovi ako prostriedok na prekonanie kladeného alebo očakávaného odporu napadnutej osoby.

Násilím sa rozumie použitie fyzickej sily na prekonanie alebo zamedzenie kladeného alebo očakávaného odporu. Násilie spravidla smeruje proti tomu, kto má vec u seba, no je možné spáchať ho aj proti inej osobe alebo veci, pokiaľ je prostriedkom nátlaku na vôľu poškodeného. Z hľadiska naplnenia formálnych znakov skutkovej podstaty trestného činu lúpeže intenzita násilia nerozhoduje. Podľa súdnej praxe o lúpež pôjde aj vtedy, ak páchatel' žiada od iného cigarety a pritom ho udrie päťou do tváre a spôsobí mu dvojnásobnú zlomeninu dolnej čeľustnej kosti (k tomu porovnaj R 1/1980).

Dôležitou podmienkou na vznik trestnej zodpovednosti je, že násilie alebo hrozba bezprostredným násilím musia byť uskutočnené pred zmocnením sa veci.

Zmocnením sa veci znamená, že páchatel' odníme vec z dispozície oprávnenej osoby, čím získa možnosť voľne s vecou nakladať s vylúčením toho, kto ju mal dosiaľ vo svojej moci. Nie je rozhodujúce ako páchatel' s vecou naloží, či si ju privlastní alebo ju bude prechodne užívať, prípadne ju zničí (k tomu porovnaj R 1/1980). Nevyžaduje sa úmysel páchatel'a prisvojiť si vec.

Na naplnenie znakov skutkovej podstaty sa vyžaduje, aby sa páchatel' za použitia násilia alebo hrozby bezprostredného násilia snažil zmocniť cudzej veci. Musí ísť teda vždy o vec, ktorá je vo vzťahu k páchatel'ovi cudzou vecou.

Z hľadiska naplnenia znakov skutkovej podstaty nie je rozhodujúca hodnota veci a ani skutočnosť, či poškodenému vznikla nejaká majetková škoda.

Ani výnimočne malá intenzita násilia nie je dôvodom na posúdenie konania páchatel'a ako trestného činu krádeže (porovnaj R 60/1967).

Trestný čin lúpeže je dokonaný už v tom okamihu, keď páchatel' použije násilie alebo hrozbu bezprostredného násilia v úmysle zmocniť sa cudzej veci. Pre naplnenie formálnych znakov skutkovej podstaty nie je rozhodujúce, či sa páchatel' tejto veci skutočne zmocnil, ak použil násilie alebo hrozbu

bezprostredného násilia v takom úmysle. O dokonaný trestný čin pôjde aj vtedy, ak sa páchatelovi nepodarilo zmocniť veci, pretože ju napadnutý napríklad nemal pri sebe, aj keď podľa predstavy páchatela ju pri sebe mať mal, alebo preto, lebo sa mu takejto veci nepodarilo zmocniť z iného dôvodu.

Pri spáchaní trestného činu lúpeže za účasti dvoch alebo viacerých osôb je nutné odlišovať spolupáchateľstvo od účastníctva na trestnom čine. O spolupáchateľstvo pôjde v prípadoch, ak došlo k spáchaniu trestného činu dvoma osobami alebo v skupine, pričom za spolupáchateľov budú považované tie osoby, ktoré naplnili svojím vlastným konaním všetky znaky skutkovej podstaty, ale aj tí, ktorí po spoločnej výslovnej alebo konkludentnej dohode, každý naplnil len niektorý zo znakov skutkovej podstaty, ktorá je potom naplnená vo svojom celku súhrnom konaní všetkých páchatel'ov.

Z hľadiska subjektívnej stránky sa vyžaduje úmyselné zavinenie, pričom úmysel páchatela sa musí vzťahovať tak na použitie násilia alebo hrozbu bezprostredného násilia (teda na násilné konanie), ktorým chce páchatel' prekonať alebo znemožniť odpor napadnutej osoby, pre ktorý sa inak veci nemôže zmocniť, ako aj na snahu zmocniť sa cudzej veci. Ide tu o špecifický cieľ, ktorým je zmocnenie sa cudzej veci.

Napokon podľa ustálenej súdnej praxe vymáhanie okamžitého zaplatenia pohľadávky použitím násilia alebo hrozby bezprostredného násilia napĺňa znaky objektívnej stránky skutkovej podstaty trestného činu lúpeže (R 33/1991).

Vyššie uvedené skutočnosti sú len tie najdôležitejšie, ktoré považoval odvolací súd za potrebné uviesť vzhľadom na odvoláciu argumentáciu obžalovaného vzťahu ku skutkovým a právnym záverom súdu prvého stupňa, pričom s podrobnejším odôvodnením v tomto smere odkazuje na písomné odôvodnenie napadnutého rozsudku.

Odvolacie námietky obžalovaných považoval odvolací súd za opakovanie prezentovaných na súde prvého stupňa, ktoré ani odvolací súd nepovažoval za dôvodné.

Nepochybne teda obžalovaní svojim konaním popísaným v skutku naplnili skutkovú podstatu zločinu lúpeže spolupáchateľstvom podľa § 20 k § 188 ods. 1, ods. 2 písm. c) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. a) Trestného zákona, pretože spoločným konaním proti inému použili násilie v úmysle zmocniť sa cudzej veci a skutok spáchali závažnejším spôsobom konania - zbraňou.“

S uvedeným odôvodnením krajského súdu sa najvyšší súd v plnom rozsahu stotožňuje a k tomu len dopĺňa, že dovolacie námietky obvinených, týkajúce sa odlišného opisu skutku, než aký je ustálený v skutkovej vete rozsudku prvostupňového súdu, z ktorých má vyplývať odlišná právna kvalifikácia skutku (týkajúce sa dovezenia motorového vozidla po skutku pred kultúrny dom a neodcudzenia mobilného telefónu), sú námietkami skutkovými, teda vzťahujúcimi sa k posudzovaniu správnosti a úplnosti zisteného skutku, ktorý však dovolací súd s poukazom na § 371 ods. 1 písm. i), časť vety za bodkočiarkou Trestného poriadku v rámci dovolania podaného obvinenými nemôže skúmať ani meniť. Skutok, tak ako je ustálený v skutkovej vete rozsudku, napĺňa všetky znaky skutkovej podstaty trestného činu lúpeže, tak ako to konštatoval už krajský súd v napadnutom rozsudku. Skutkovými námietkami by sa dovolací súd mohol zaoberať len v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku, ktorý môže v podanom dovolaní uplatniť iba minister spravodlivosti, aj to len v prípade, ak napadnuté rozhodnutie vychádza zo skutkového stavu, ktorý bol na základe vykonaných dôkazov v podstatných okolnostiach nesprávne zistený, alebo ak boli pri zisťovaní skutkového stavu závažným spôsobom porušené ustanovenia, ktorými sa má zabezpečiť objasnenie veci.

Dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok je na rozdiel od odvolania obmedzené už len na nápravu najzávažnejších procesných a hmotnoprávných chýb, uvedených v rámci jednotlivých dovolacích dôvodov v § 371 Trestného poriadku. Na podporu tejto argumentácie možno poukázať aj na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 22. novembra 2018, sp. zn. IV. ÚS 641/2018, v zmysle ktorého „Najvyšší súd ako súd dovolací nie je už z dôvodu zákonného vymedzenia dovolacích dôvodov (§ 371

Trestného poriadku) predurčený na úplný prieskum rozsudkov nižších súdov činných v rámci trestného konania. Pokiaľ by zákonodarca zamýšľal urobiť z najvyššieho súdu tretí stupeň s plnou jurisdikciou, neustanovil by katalóg dovolacích dôvodov. Už samotné chápanie dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku preto ospravedlňuje reštriktívny prístup najvyššieho súdu k dovolacím dôvodom (napr. IV. ÚS 294/2010).“

Možno preto uzavrieť, že ani dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku v predmetnej veci naplnený nebol.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že v predmetnej veci nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c), písm. g), písm. i) Trestného poriadku a z tohto dôvodu dovolanie obvinených F. L. a E.Š. L. na neverejnom zasadnutí podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol.

Rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.